

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Palveluntuottajan omavalvonta osa 2

Ylitarkastaja Elina Uusitalo

15.12.2023

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. In the foreground, the dark silhouette of a person walking is visible, moving from left to right. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

**Omavalvonn
toimeenpanon
lähtökohtia ja
riskien
tunnistamisen
merkitys**

Sote-palveluiden ja omavalvonnan lähtökohtia

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua (valvontalaki 10 §).
- Palveluntuottajan on nimettävä palveluyksikköön vastuuhenkilö tai eri palvelualoille vastuuhenkilöitä, joiden on johdettava palvelutoimintaa ja valvottava, että palvelut täyttävät niille säädetyt edellytykset koko sen ajan, kun palveluja toteutetaan (valvontalaki 10 §)
- Palveluntuottajalla on oltava riittävästi toiminnan edellyttämää henkilöstöä. Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön määrän on oltava riittävä asiakkaiden ja potilaiden määrään sekä heidän hoidon, avun, tuen ja palvelujen tarpeeseen sekä siinä tapahtuviin muutoksiin nähden (valvontalaki 9 §)

Omavalvontasuunnitelma omavalvonnan ohjaajana

- Omavalvontaohjelma toimii strategisena välineenä ja ohjeena palveluyksiköittäin tehtäville omavalvontasuunnitelmille. Palveluntuottajan tulee laatia päivittäisiä toimintoja varten jokaiseen palveluyksikköön omavalvontasuunnitelma.
- Omavalvontasuunnitelmaan tulee kirjata keskeiset toimenpiteet, joilla palveluntuottaja itse valvoo palveluyksikköä, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua ja turvallisuutta.
- Suunnitelmassa tulee tunnistaa keskeiset toimintaan liittyvät asiakas- ja potilasturvallisuusriskit, jotta se riittävällä tavalla ohjaa omavalvonnan toteuttamiseen.
- **Omavalvonnalla** (toimeenpano) varmistetaan, että asiakas tai potilas saa laadukkaita ja turvallisia sosiaali- ja terveystalvveluja. Omavalvonta perustuu toimintayksikössä toteutettavaan riskinhallintaan, jossa palveluprosesseja arvioidaan laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta
- Omavalvonnan tulee olla osa koko henkilökunnan jokapäiväistä toimintaa

Riskien tunnistaminen ja omavalvonta

- Asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavien riskien tunnistaminen on omavalvontasuunnitelman ja omavalvonnan toimeenpanon lähtökohta. Ilman riskien tunnistamista ei riskejä voi ennaltaehkäistä eikä toteutuneisiin epäkohtiin voida puuttua suunnitelmallisesti.
- Omavalvonta perustuu riskienhallintaan, jossa palveluun liittyviä riskejä ja mahdollisia epäkohtien uhkia tulee arvioida monipuolisesti asiakkaan saaman palvelun näkökulmasta.
- Pelkkä palveluiden/toiminnallisten/arvojen kokonaisuuksien yleiskuvaus ei johda omavalvonnan konkreettiseen toimeenpanoon.

Riskienhallinta

- Riskienhallinnassa laatua ja asiakasturvallisuutta parannetaan **tunnistamalla jo ennalta ne kriittiset työvaiheet**, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa.
- Riskienhallintaan kuuluu suunnitelmallinen toiminta epäkohtien ja todettujen riskien ehkäisemiseksi, poistamiseksi tai minimoimiseksi.

Riskien ja esille tulleiden epäkohtien käsitteleminen

Haittatapahtumien ja läheltä piti -tilanteiden käsittelyyn kuuluu niiden kirjaaminen, analysointi ja raportointi. Haittatapahtumien käsittelyyn kuuluu myös niistä keskustelu työntekijöiden, asiakkaan ja tarvittaessa omaisen kanssa.

Korjaavat toimenpiteet

Riskienhallinnan prosessissa sovitaan haittatapahtumien korjaamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Muutosta vaativien laatupoikkeamien juurisyyt selvitetään ja suunnitellaan sekä toteutetaan tarvittavat toimenpiteet korjausten tekemiseksi sekä tarvittavien muutosten aikaansaamiseksi.

Riskienhallinnan työnjako

Toiminnasta vastaavan johdon ja esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijät voivat toteuttaa omavalvontaa

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. In the foreground, the dark silhouette of a person walking is visible, moving from left to right. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

Henkilöstö osaaminen ja riittävyys

Henkilöstön määrä/riittävyys

- Sotepalveluiden järjestämismvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö.
- Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön määrän on oltava riittävä asiakkaiden ja potilaiden hoivan, hoidon ja huolenpidon tarpeisiin nähden
- Henkilöstön määrästä, kelpoisuusvaatimuksista ja täydennyskoulutuksesta on voimassa lisäksi, mitä niistä muualla lainsäädännössä erikseen säädetään.

Omavalvonta ja henkilöstö määrä/riittävyys (esimerkki)

- Palvelujen tuottajan on omavalvonnallisesti arvioitava ja seurattava tuotettavan toiminnan edellyttämän henkilöstön riittävyyttä.
- Ns vanhuspalvelulain mukaan toteutuneen henkilöstömitoituksen on oltava vähintään 0,65 työntekijää asiakasta kohti sosiaalihuoltolain 21 c §:ssä tarkoitetun ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksikössä, jolla on yhteiset toimitilat ja oma työvuorosuunnittelu ja joka toimii yhden esimiehen alaisuudessa.
- Hyvinvointialueen on omavalvonnallaan varmistettava, että lakisääteinen henkilöstömitoitus toteutuu kaikissa hyvinvointialueella sijaitsevilla iäkkäiden ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä.

Riittävyiden seuranta

- Palveluntuottajan on laadittava palveluyksiköittäin päivittäisen toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön *riittävyiden* seuranta varten oma valvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palveluyksikössä palveluntuottajan ja sen lukuun tuotetut palvelut (valvontalaki 27 §)

Henkilöstön osaaminen

- Henkilöstön toimintaa ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädäntö, jolla varmistetaan ammattihenkilöiden ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, riittävä ammatillinen pätevyys ja valmiudet.
- Palveluntuottajan on omavalvonnallisesti varmistettava, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö täyttää sosiaali-terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetuissa laeissa säädetyt edellytykset, kun tehtävien hoitaminen sitä mainittujen lakien tai muun sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaan edellyttää, myös vuokrattu tai alihankintana hankittu (valvontalaki 9 §)

Muu henkilöstö

- Sote ammattihenkilöiden ammattitoiminta, muodostaa osan henkilöstön työtehtävistä.
- Työnantajalla on harkintavalta arvioida muun henkilöstön sijoittumista muihin kuin ammattihenkilöiden ammattitehtävissä toimimiseen ja siihen liittyvään osaamiseen.
- Työnantaja voi joustavasti hankkia ja *kouluttaa* avustavaa henkilöstöä ja tukipalveluiden henkilöstöä ja näin tarjota työtehtäviin kohdennettua lisäkoulutusta (STM ohje 5.4.2023, Ammattihenkilölainsäädännön soveltaminen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tehtävärakenteiden ja tehtäväjaon toimintamallien kehittämisessä)

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Yhteystiedot

etunimi.sukunimi@valvira.fi

valvira.fi

@ValviraViestii

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat